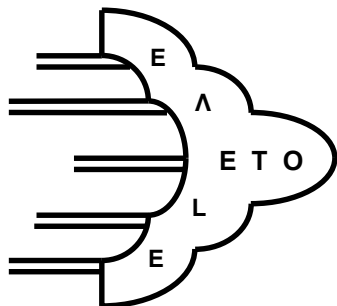

Κωδικός: 3650

ΟΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΟΡΟΛΟΓΙΑΣ (ΕΛΕΤΟ)
Hellenic Society for Terminology (ELETO)

ΓΡΑΦΕΙΑ:

Αρτέμιδος 6 & Επιδάουρου, 15125 ΜΑΡΟΥΣΙ

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ:

Αρτέμιδος 6 & Επιδάουρου, 15125 ΜΑΡΟΥΣΙ

ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ:

Τηλ.: 210 8662069, 6974321009, 6974754302

Τηλεομ.: 210 8068299, 210 8662069

Ηλ-Ταχ.: valeonti@otenet.gr

Ιστότοπος: <http://www.eleto.gr/>

ΣΚΟΠΟΣ ΤΗΣ ΕΛΕΤΟ:

Μελέτη, εκπόνηση, ... και με οποιοδήποτε τρόπο ανάπτυξη της Ελληνικής Ορολογίας... Συμβολή στην ανάπτυξη της Ελληνικής Γλώσσας και προώθηση του ρόλου της στη διεθνή Ορολογία...

(Από το Καταστατικό)

Αρ.92 Σεπτέμβριος – Οκτώβριος 2008

ISSN 1106-1073

Τιμή: 3 λεπτά

Ορολογία Πληροφορικής Μια ιστορική αναδρομή

Όταν το 1978 πρωτοεπιχειρήθηκε σύνταξη αναλυτικού προγράμματος για το Τμήμα Αναλυτών-Προγραμματιστών των ΚΑΤΕΕ, η ομάδα που επεξεργαζόταν το θέμα αντιμετώπισε δυσκολίες με την έλλειψη ελληνικής ορολογίας πληροφορικής, οπότε αναγκάστηκε να χρησιμοποιήσει αδόκιμους ή ξενικούς όρους.

Έτσι, τον Οκτώβριο του 1982, το ΔΣ της ΕΠΥ (Ελληνικής Εταιρείας Επιστημόνων Η/Υ και Πληροφορικής), σε μια προσπάθεια ενεργοποίησης των μελών της Εταιρείας, πρότεινε τη δημιουργία διάφορων ομάδων εργασίας για την αντιμετώπιση ανοιχτών προβλημάτων και προγραμματισμένων δραστηριοτήτων μεταξύ των οποίων και μια ομάδα εργασίας για να προωθήσει την επίλυση του προβλήματος της απουσίας ελληνικής ορολογίας στο χώρο της πληροφορικής.

Μέχρι τότε μέλη της ΕΠΥ και άλλων σωματείων καθώς και επαγγελματίες μεταφραστές ή τεχνικοί είχαν ασχοληθεί επί πολλά χρόνια με το πρόβλημα και είχαν αναπτύξει λεξικά, γλωσσάρια και άλλα προϊόντα, χωρίς όμως να υπάρχει τελικό προϊόν που να αποσκοπεί. Η ομάδα εργασίας της ΕΠΥ για την ορολογία, αποτελούμενη από τους **Ν. Γιαννακόπουλο** (Γ.Γ. ΕΠΥ) και τα μέλη **Μ. Γεωργοπαπαδάκο**, **Μ. Δεληγιαννάκη**, **Δ. Παναγιωτάκο** και **Γ. Σμυρλή** ξεκίνησαν με στόχο τη δημιουργία ελληνικής ορολογίας για να χρησιμοποιηθεί ως πρότυπο που θα μπορούσε να ανταποκριθεί

- α) στην κρατική εκπαίδευση όλων των βαθμίδων
- β) στη μετάφραση ξενόγλωσσων κειμένων από επίσημους φορείς
- γ) στη σύνταξη ελληνικών τεχνικών κειμένων από επίσημους φορείς.

Η ομάδα, με βάση το Διεθνές Πρότυπο **ISO 2382** με το αγγλο-γαλλικό γλωσσάριο όρων πληροφορικής *Data Processing Vocabulary* του *ISO Standards Handbook 10* του 1982, ξεκίνησε: επίσης και με αναφορά σε εναλλακτικές πηγές (*Dictionary of Computing*, F.G.Gallant, Wiley 1982).

Επιχειρήθηκε απόδοση των ξενικών όρων στα ελληνικά με πλήρη κατανόηση των εννοιών που αντιστοιχούν στους ξενικούς όρους και ανεύρεση λέξεων ή φράσεων που να αποδίδουν τις ίδιες έννοιες.

Όλοι οι όροι εισήχθησαν σε αρχείο στον υπολογιστή του **ΚΗΥΚΥ** (Κέντρου Ηλεκτρονικού Υπολογιστή Κοινωνικών Υπηρεσιών) μαζί με τους αντίστοιχους αγγλικούς όρους.

Τα γλωσσολογικά προβλήματα που αντιμετωπίστηκαν ήσαν:

- α) αδυναμία αμφιμονοσήμαντης αντιστοιχίας εννοιών μεταξύ γλωσσών
- β) πολιτισμικές διαφορές στην αντιμετώπιση επιλογής και δημιουργίας λέξεων
- γ) δυσκολίες από το ελληνικό συντακτικό
- δ) μοναδική χρήση όρου.

→→→ σελ.3

Opacity of acronyms and initialisms

By definition [1] the difference between an **acronym**¹ and an **initialism**² is that the former is pronounced syllabically, as a regular word, whereas the latter is pronounced by uttering the names of its letters, one-by-one; however, both of them are composed of parts of the words of the **full form** (a *multi-word* term or name); the **acronym** is composed of the initial, sometimes intermediate too, parts of the words of the full form, while the **initialism** is composed of the initial letters of the words of the full form [3]. Examples:

Language	Acronym	Full form
GR	ΕΥΔΑΠ [e i ðáp]	Εταιρεία Υ δρευσης και Α ποχέτευσης
EN	ASCII [áskē]	A merican S tandard C ode for I nformation I nterchange
GR (loan)	ASCII [áskē]	Αμερικανικός πρότυπος κώδικας ανταλλαγής πληροφοριών

Language	Initialism	Full form
GR	ΙΧ [yóta χi]	Ιδιωτικής Χ ρήσης
EN	ISDN [ái es dē en]	I ntegrated S ervices D igital N etwork
GR (loan)	ISDN [ái es dē en]	ψηφιακό δίκτυο ενστοιχημένων υπηρεσιών

It is obvious that both acronyms and initialisms, when being heard or read, **do not indicate** any of the characteristics of the concept they *designate* (= *represent*), i.e. they do not satisfy at all one of the "principles" (**transparency**) which a term or a name should satisfy [2]. Acronyms and initialisms belong to the most *nontransparent* (*opaque*) designations. Unless some additional information is given they «say nothing» about the concept designated; not even a suspicion of the concept do they give. When you meet them in a certain context you may experiment with words from which they may have been derived; however this experimentation will probably lead you to an erroneous conclusion.

→→→

OROGRAMMA No 92, September – October 2008,
ISSN 1106-1073
Bimonthly edition of
Hellenic Society for Terminology (ELETO)
Epidavrou & Artemidos 6, GR-15125 MAROUSI GREECE

¹ < GR **άκρα** (ends) + GR **όνομα** (name) = a name made of the ends

² < EN **initial** (< L initials) + **-ism** (< GR **-ισμός**, **-ισμα**, ending meaning action or result of an action) = (a word) formed from the initials

NOTE – While the acronym **ΕΥΔΑΠ** is nontransparent for a Greek-speaking person and the acronym **ASCII** is nontransparent for an English-speaking one, how much more nontransparent is for both of them a *borrowed acronym* which in their own language is neither an *acronym* nor an *initialism*, but just a foreign term, written even in a foreign alphabet, such as the acronym **ASCII** for Greek-speaking persons! Deep darkness...

The opacity of acronyms and initialisms necessitates their being accompanied by their full form the first time they are used in a document.

A consequence of the opacity of an acronym or an initialism is that, when using it, even if we know its full form, very often we don't feel sure to utter it or write it alone, but we add one of the words of the full form. This need is much stronger in case of a borrowed acronym or initialism. **Which is the word used?** The word used is **the ultimate (last) determined component** derived by a series of successive terminological analyses of the **determined component of the full form**. That is, the multi-word (complex) full form is analyzed into its immediate components, the **determined component (D)** and the **determining component (d)**. If the determined component is multi-word too it is further analyzed to its own immediate components and so on until one word remains last. That word – as a rule – represents a *superordinate concept* to the concept designated by the acronym or initialism. Examples:

GR	D	d
ΕΥΔΑΠ:	Εταιρεία	Υδρευσης και Αποχέτευσης
	Εταιρεία	

Thus, besides the single **ΕΥΔΑΠ** we also say or write: **εταιρεία ΕΥΔΑΠ**.

GR	d	D
ΕΤΒΑ:	Ελληνική	Τράπεζα Βιομηχανικής Ανάπτυξης
		Τράπεζα Βιομηχανικής Ανάπτυξης
		Τράπεζα

Thus, besides the single **ΕΤΒΑ** we also say or write: **τράπεζα ΕΤΒΑ**.

EN	d	D
ASCII:	American	Standard Code for Information Interchange
	Standard	Code for Information Interchange
		Code for Information Interchange
		Code

Thus, besides the single **ASCII** quite frequently (in English) **ASCII code** is used, or (in Greek) **κώδικας ASCII** is used.

EN	d	D
HIV:	Human	Immunodeficiency Virus
		Immunodeficiency Virus
		Virus

Thus, besides the single **HIV** quite frequently (in English) **HIV virus** is used, or (in Greek) **ιός HIV** is used.

EN	d	D
ISDN:	Integrated Services	Digital Network
		Digital Network
		Network

GR	D	d
ISDN:	ψηφιακό δίκτυο	ενοποιημένων υπηρεσιών
(loan)	ψηφιακό	δίκτυο
		δίκτυο

Thus, besides the single **ISDN** quite frequently (in English) **ISDN network** is used, or (in Greek) **δίκτυο ISDN** is used.

It seems that, in such cases, the human mind, in some way, ignores the existing redundancy (e.g. in **ISDN network** = **Integrated Services Digital Network network** and in **δίκτυο ISDN** = **δίκτυο Ψηφιακό δίκτυο ενοποιημένων υπηρεσιών**) and utilizing the opacity of the acronym or initialism the human mind encounters it as if it were a proper name; i.e. the speaker or author has kept in mind the ultimate determined component of the full form – i.e. that **ISDN** is a specific **network** – and he/she is not concerned about that form any more. In this way, of course, the (now *two-word*) term is less opaque (more transparent) than the acronym/initialism itself.

REFERENCES

[1] International Standard ISO 1087-1:2000, *Terminology work – Vocabulary – Theory and application* (equivalent Hellenic Standard: ΕΛΟΤ 561.01, *Ορολογική εργασία – Λεξιλόγιο – Θεωρία και εφαρμογή*)

- [2] International Standard ISO 704:2000, *Terminology work – Principles and methods* (equivalent Hellenic Standard: ΕΛΟΤ 402, *Ορολογική εργασία – Αρχές και μέθοδοι* – υπό έκδοση)
- [3] Valeontis K., *Greek initialisms and acronyms in the light of contemporary communicative needs* [in Greek], Proceedings of the 4th Conference “Hellenic Language and Terminology”, ELETO, Athens 2003.

Kostas Valeontis

Η αδιαφάνεια των ακρωνύμων και των αρκτικολέξων

Εξ ορισμού [1] η διαφορά ενός **ακρωνύμου** (< *ονόματος από τα άκρα*) και ενός **αρκτικολέξου** (< *λέξης από τα αρκτικά/αρχικά γράμματα*) είναι ότι το πρώτο προφέρεται συλλαβικά σαν κανονική λέξη (*όνομα*), ενώ το δεύτερο προφέρεται με διαδοχική απαγγελία των ονομάτων των γραμμάτων του: και τα δύο όμως συντίθενται από μέρη των λέξεων των αντίστοιχων **πλήρων μορφών** (πολυλεκτικών όρων ή ονομάτων), το μεν **ακρώνυμο** από τα αρχικά, αλλά και από ενδιάμεσα, μέρη των λέξεων της πλήρους μορφής, ενώ το **αρκτικόλεξο** από τα αρχικά γράμματα των λέξεων της πλήρους μορφής [3]. Παραδείγματα:

Γλώσσα	Ακρώνυμο	Πλήρης μορφή
GR	ΕΥΔΑΠ [ειδάπ]	Ε ταιρεία Υ δρευσης και Α ποχέτευσης
EN	ASCII [áskē]	A merican S tandard C ode for I nformation I nterchange
GR (δάνειο)	ASCII [άσκι]	Αμερικανικός πρότυπος κώδικας ανταλλαγής πληροφοριών

Γλώσσα	Αρκτικό-λεξο	Πλήρης μορφή
GR	IX [γιώτα χι]	Ι διωτικής Χ ρήσης
EN	ISDN [ái es dē en]	I ntegrated S ervices D igital N etwork
GR (δάνειο)	ISDN [ái es di én]	ψηφιακό δίκτυο ενοποιημένων υπηρεσιών

Είναι φανερό ότι, στο άκουσμά τους ή στο διάβασμά τους, τόσο τα ακρώνυμα όσο και τα αρκτικόλεξα **δεν αφήνουν να διαφανεί** κανένα από τα χαρακτηριστικά της έννοιας που *κατασημαίνουν* (= *παριστάνουν*), δηλαδή δεν ικανοποιούν καθόλου μία από τις «αρχές» (τη **διαφάνεια**) που καλό είναι να πληροί ένας **όρος** ή ένα **όνομα** [2]. Τα ακρώνυμα και τα αρκτικόλεξα είναι από τις πλέον **αδιαφανείς** κατασημάνσεις. Χωρίς καμιά άλλη πληροφορία δεν σου λένε τίποτε για την έννοια: ούτε καν μια υποψία. Αν τα βρεις σε κάποιο συγκείμενο μπορείς να κάνεις πειραματισμούς με πιθανές λέξεις από τις οποίες μπορεί να έχουν προκύψει οι πειραματισμοί όμως αυτοί μπορεί να σε οδηγήσουν σε λανθασμένο συμπέρασμα.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ – Και εάν το ακρώνυμο **ΕΥΔΑΠ** είναι αδιαφανές για τον ομιλούντα ελληνικά και το ακρώνυμο **ASCII** είναι αδιαφανές για τον ομιλούντα αγγλικά, πόσο μάλλον είναι αδιαφανές για τον καθέναν από αυτούς ένα **δάνειο ακρώνυμο** από άλλη γλώσσα – το οποίο για τη δική του γλώσσα δεν είναι καν ακρώνυμο ή αρκτικόλεξο, αλλά απλώς ένας ξένος όρος, γραμμένος ακόμα και σε ένα ξένο αλφάβητο – όπως π.χ. το ακρώνυμο **ASCII** για τον ομιλούντα ελληνικά! Πλήρης σκότος...

Η αδιαφάνεια των ακρωνύμων και αρκτικολέξων καθιστά υποχρεωτική την ταυτόχρονη παράθεση της αντίστοιχης πλήρους πολυλεκτικής μορφής όταν γίνεται για πρώτη φορά χρήση τους σε κάποιο κείμενο.

Ένα αποτέλεσμα της αδιαφάνειας του ακρωνύμου ή του αρκτικολέξου είναι ότι, κατά τη χρήση του, ακόμα και αν γνωρίζουμε την ανεπτυγμένη μορφή του, πολλές φορές δεν αισθανόμαστε σίγουροι να το εκφέρουμε ή να το γράψουμε μόνο του αλλά προσθέτουμε και κάποια από τις λέξεις της πλήρους μορφής. Η ανάγκη αυτή είναι εντονότερη όταν πρόκειται για δάνειο ακρώνυμο ή αρκτικόλεξο. **Ποια είναι αυτή η λέξη;** Είναι το **έσχατο (τελευταίο) προσδιοριζόμενο συνθετικό** που προκύπτει από μια σειρά διαδοχικών ορολογικών αναλύσεων του **προσδιοριζόμενου συνθετικού της πλήρους μορφής**. Δηλαδή η σύμπλοκη πλήρης μορφή αναλύεται στα δύο άμεσα συνθετικά της, το **προσδιοριζόμενο (Π)** και το **προσδιοριστικό (π)**. Αν το προσδιοριζόμενο συνθετικό εξακολουθεί να είναι σύμπλοκο αναλύεται περαιτέρω σε προσδιοριζόμενο και προσδιοριστικό

κ.ο.κ. Η λέξη αυτή – κατά κανόνα – παριστάνει μια υπερτασσομένη έννοια της έννοιας του ακρωνύμου ή αρκτικόλεξου. Παραδείγματα:

GR	Π	π
ΕΥΔΑΠ:	Εταιρεία	Υδρευσης και Αποχέτευσης
	Εταιρεία	

Έτσι, εκτός από το απλό ΕΥΔΑΠ λέμε ή γράφουμε και: **εταιρεία ΕΥΔΑΠ**.

GR	π	Π
ΕΤΒΑ:	Ελληνική	Τράπεζα Βιομηχανικής Ανάπτυξης
		Τράπεζα Βιομηχανικής Ανάπτυξης
		Τράπεζα

Έτσι, εκτός από το απλό ΕΤΒΑ λέμε ή γράφουμε και: **τράπεζα ΕΤΒΑ**.

EN	π	Π
ASCII:	American	Standard Code for Information Interchange
		Standard Code for Information Interchange
		Code for Information Interchange
		Code

Έτσι, εκτός από το απλό ASCII είναι συχνότατο (στα αγγλικά) και το **ASCII code** ή (στα ελληνικά) το **κώδικας ASCII**.

EN	π	Π
HIV:	Human	Immunodeficiency Virus
		Immunodeficiency Virus
		Virus

Έτσι, εκτός από το απλό HIV είναι συχνότατο (στα αγγλικά) και το **HIV virus** ή (στα ελληνικά) το **ιός HIV**.

EN	π	Π
ISDN:	Integrated Services	Digital Network
		Digital Network
		Network

GR	Π	π
ISDN:	ψηφιακό δίκτυο	ενοποιημένων υπηρεσιών
	ψηφιακό	δίκτυο
		δίκτυο

Έτσι, εκτός από το απλό ISDN χρησιμοποιείται συχνά (στα αγγλικά) και το **ISDN network** ή (στα ελληνικά) το **δίκτυο ISDN**.

Φαίνεται ότι, στις περιπτώσεις αυτές, κατά κάποιον τρόπο, ο ανθρώπινος νους παρακάμπτει τον ενυπάρχοντα πλεονασμό (π.χ. στον όρο: **ISDN network = Integrated Services Digital Network network** ή στον όρο: **δίκτυο ISDN = δίκτυο ψηφιακό δίκτυο** ενοποιημένων υπηρεσιών) και εκμεταλλευόμενος την αδιαφάνεια του ακρωνύμου ή αρκτικόλεξου το αντιμετωπίζει σαν να πρόκειται για κύριο όνομα: δηλαδή ο ομιλητής ή συγγραφέας έχει συγκρατήσει το *έσχατο προσδιοριζόμενο συνθετικό* της πλήρους μορφής – ότι δηλαδή εδώ π.χ. πρόκειται για **δίκτυο** – και δεν τον απασχολεί καθόλου πλέον η μορφή αυτή. Με αυτόν τον τρόπο, βέβαια, ο (διλεκτικός πλέον) όρος είναι **λιγότερο αδιαφανής** από το ίδιο το ακρώνυμο/αρκτικόλεξο.

ΠΑΡΑΠΟΜΠΕΣ

- [1] Διεθνές Πρότυπο ISO 1087-1:2000, *Terminology work – Vocabulary – Theory and application* (ισοδύναμο Ελληνικό Πρότυπο: ΕΛΟΤ 561.01, *Ορολογική εργασία – Λεξιλόγιο – Θεωρία και εφαρμογή*)
- [2] Διεθνές Πρότυπο ISO 704:2000, *Terminology work – Principles and methods* (ισοδύναμο Ελληνικό Πρότυπο: ΕΛΟΤ 402, *Ορολογική εργασία – Αρχές και μέθοδοι – υπό έκδοση*)
- [3] Βαλεοντής Κ., *Ελληνικά αρκτικόλεξα και ακρώνυμα υπό το πρίσμα των σύγχρονων επικοινωνιακών αναγκών*, Πρακτικά του 4^{ου} Συνεδρίου «Ελληνική Γλώσσα και Ορολογία», ΕΛΕΤΟ, Αθήνα 2003.

K.B.

Συνέδρια/Συμπόσια/Σεμινάρια σχετικά με Ορολογία (Διαρκής Πίνακας του «Ο»)

Σε κάθε φύλλο του «Ο» ο Πίνακας Συνεδρίων/Συμποσίων/Σεμιναρίων που δημοσιεύεται περιλαμβάνει εκδηλώσεις που έχουν σχέση με Ορολογία και πρόκειται να διεξαχθούν στο άμεσο μέλλον, ή έχουν πρόσφατα διεξαχθεί. Η πληροφόρηση του «Ο» για τις

εκδηλώσεις αυτές προέρχεται κυρίως από τη συχνή ηλεκτρονική ενημέρωση της ΕΛΕΤΟ από το **Infoterm** (Διεθνές Κέντρο Πληροφοριών για την Ορολογία: <http://linux.infoterm.org/>), και από την EAFT (Ευρωπαϊκή Ένωση Ορολογίας: www.eaft-aet.net), των οποίων η ΕΛΕΤΟ είναι μέλος.

Ο παρακάτω κατάλογος υπάρχει και συνεχίζεται – με αντίστροφη σειρά – και στον ιστότοπο της ΕΛΕΤΟ, στα «Ορολογικά νέα».

1. Συνέδριο **tcworld 2008** της Γερμανικής Ένωσης Τεχνικής Επικοινωνίας (Tekom), 5-7 Νοεμβρίου 2008, Βισμπάντεν, Γερμανία (**tcworld 2008**, the conference of Tekom (German Association for Technical Communication), 5-7 November 2008 in Wiesbaden, Germany). Application form: <http://www.tekom.de/upload/tagung/2008%20tcworld%20aapplication%20form.rtf>.
2. «Διεθνές συνέδριο τεκμηρίωσης της γλώσσας και παράδοσης γλωσσών υπό εξαφάνιση με επίκεντρο τους Καλάς των Ιμαλαΐων», 7-9 Νοεμβρίου 2008, Διοργάνωση: ΑΠΘ. (nick_athanas8@hotmail.com ή ema@enl.auth.gr).
3. Παγκόσμιο Συνέδριο σχετικά με τις γλώσσες της εξειδικευμένης μετάφρασης και διαπολιτισμικός διάλογος σε έναν Παγκοσμιοποιούμενο Κόσμο, Αβάνα, Κούβα 8-13 Δεκεμβρίου 2008 (World Congress on Specialized Translation Languages and intercultural dialogue in a Globalizing World, Havana (Cuba), Dec. 8-13, 2008 <http://dti1.unilat.org/cmte2008/>).
4. Διεθνές Συνέδριο «Γλώσσα για ειδικούς και ακαδημαϊκούς σκοπούς», 7-8 Φεβρουαρίου 2009, Πανεπιστήμιο Κρήτης, Τμήμα Χημείας, Βούτες, Ηράκλειο, που διοργανώνουν οι Διδάσκοντες Σύγχρονων Γλωσσών Πανεπιστημίου Κρήτης. Πρόσκληση υποβολής εργασιών – Λήξη: 29 Ιουνίου 2008 (<http://LSPcrete.wordpress.com>).

K.B.

Ορολογία Πληροφορικής

Μια ιστορική αναδρομή

σελ.1 →

Με την εκκόλαψη του **ΕΘΟΠ** (Εθνικού Οργανισμού Πληροφορικής) που θα περιέκλειε στις αρμοδιότητές του και την τυποποίηση στην πληροφορική προβλεπόταν να ήταν αυτός ο κύριος φορέας για την καθιέρωση του Γλωσσαρίου στο Δημόσιο Τομέα.

Τον Απρίλιο 1984 διεξήχθη το Α΄ Πανελλήνιο Συνέδριο Πληροφορικής της **ΕΠΥ** σε συνεργασία με το **ΤΕΕ**. Μεταξύ των άλλων που ετέθησαν ήταν και η ενότητα «Υποδομή και Τυποποίηση» που περιελάμβανε και την ανάγκη καθιέρωσης σε σύντομο χρονικό διάστημα ελληνικής ορολογίας.

Παρουσιάστηκαν οι πρώτες προσπάθειες στον τομέα αυτό και τονίστηκε η ανάγκη συντονισμού ώστε να τεθεί στη διάθεση των ειδικών, αλλά και του κοινού γενικότερα, συγκεκριμένη ελληνική ορολογία πληροφορικής.

Το Δεκέμβριο 1985 εκδόθηκε από την **ΕΠΥ** το **Ελληνικό Γλωσσάριο Πληροφορικής** που πράγματι έδωσε τα πρώτα δείγματα για την οργάνωση και σωστή επικοινωνία μεταξύ των επιστημόνων της πληροφορικής, αλλά και των χρηστών.

Η ομάδα εργασίας ήταν η αρχική της ΕΠΥ, με βοήθεια στην τελευταία φάση του **N. Μανωλόπουλου** και στη συνέχεια, μετά την αποχώρηση του **N. Γιαννακόπουλου**, του **B. Λασπόδη**, που ανέλαβε την ευθύνη για την έκδοση του Γλωσσαρίου. Πρέπει να αναφερθεί ότι η χρηματοδότηση για την εκπόνηση του Γλωσσαρίου έγινε από την **ΕΤΒΑ** και για την εκτύπωση 2.000 αντιτύπων αυτού από την **Τράπεζα της Ελλάδος**, τα οποία διατέθηκαν δωρεάν.

Είναι γνωστό ότι μόλις τον Ιούνιο του 1985 αποφοίτησαν από το Πολυτεχνείο της Πάτρας οι πρώτοι πτυχιούχοι ειδικευμένοι μηχανικοί Η/Υ και Πληροφορικής. Η απόδοση στα ελληνικά που δόθηκε σ' αυτούς τους επιστήμονες ήταν αρκετές φορές με μάλλον περιέργους ελληνικούς όρους. Γι' αυτό, παράλληλα πάντα με τον ελληνικό όρο, υπήρχε και ο αντίστοιχος αγγλικός.

Η προσπάθεια της ΕΠΥ εστράφη προς την κατεύθυνση να καλύψει, έστω και προσωρινά, το μεγάλο κενό, ιδιαίτερα με την απόδοση των βασικών εννοιών που καλύφθηκαν πλήρως από το Γλωσσάριο, προέκυψε όμως η ανάγκη τακτικής ενημέρωσής του, αφού η εξέλιξη στον τομέα της Πληροφορικής ήταν ραγδαία.

Εν τω μεταξύ, στον ελληνικό χώρο, από το 1976, είχε ήδη λειτουργήσει ο **ΕΛΟΤ** (Ελληνικός Οργανισμός Τυποποίησης) στην ίδρυση του οποίου είχε συμβάλει ενεργά μια ομάδα υπαλλήλων του **ΕΑΚΕΠΑ** (Ελληνικού Κέντρου Παραγωγικότητας) με επικεφαλής τον **Ε. Βαρδάκα**. Ο **ΕΛΟΤ** κάλυπτε δραστηριότητες

τυποποίησης σε διάφορους τομείς, με Τεχνικές Επιτροπές, τη γραμματειακή υποστήριξη των οποίων είτε είχε ο ίδιος είτε εκχωρούσε σε άλλους φορείς. Για την κάλυψη της δραστηριότητας της σύνταξης προτύπων πληροφορικής, ο ΕΛΟΤ εκχώρησε στο ΕΛΚΕΠΑ τη λειτουργία της Επιτροπής TE48, που συγκροτήθηκε το 1982 με αποφάσεις των Διοικητικών Συμβουλίων του ΕΛΚΕΠΑ και του ΕΛΟΤ και με τη συμμετοχή 20 φορέων του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα (υπουργεία, τράπεζες, οργανισμοί, κατασκευαστές Η/Υ κ.ά.). Η Επιτροπή TE48 είχε την επίβλεψη της όλης δραστηριότητας τυποποίησης, την δε ουσιαστική εργασία διεξήγαγαν ομάδες εργασίας που δημιουργήθηκαν για την εκπόνηση ορισμένων προτύπων. Το κύριο βάρος της επιτροπής TE48 δόθηκε στη δημιουργία προτύπων ορολογίας στην πληροφορική, στην εκπόνηση προτύπου ελληνικού πληκτρολογίου και στην παρακολούθηση και επεξεργασία των προτύπων διεπικοινωνίας Η/Υ.

Η πρώτη ομάδα εργασίας ήταν η ΕΛΟΤ/TE48/OE1, από ειδικούς στον τομέα της Ορολογίας και απετελείτο από τα ενεργά μέλη Κώστα Βαλεοντή, Σπύρο Διάμεση, Γιάννη Κάβουρα, Δημήτρη Μπακόλα, Χαρά Μπαλά και Δημήτρη Παναγιωτάκο με υπεύθυνο τον Δ. Μπακόλα. Η ομάδα έλαβε υπόψη τη σχετική εργασία της Επιτροπής Τυποποίησης της ΕΠΥ (Ελληνικό Γλωσσάριο Πληροφορικής) και απέδωσε τη δίγλωσση (αγγλο-γαλλική) ορολογία των αντίστοιχων μερών του Διεθνούς Προτύπου ISO 2382 και σε αντιστοιχία με εκείνο, ως:

- συλλογή όρων με τους ορισμούς των εννοιών
- τρίγλωσσο ελληνο-αγγλο-γαλλικό λεξικό
- αγγλο-ελληνικό λεξικό και ευρετήριο
- γαλλο-ελληνικό λεξικό και ευρετήριο.

Με αναγνώριση της σοβαρής έλλειψης δόκιμης ελληνικής ορολογίας στην πληροφορική έγινε από το ΕΛΚΕΠΑ, το 1991, η έκδοση της Τρίγλωσσης Ορολογίας Πληροφορικής³ με βάση τα Διεθνή Πρότυπα (ISO) και τα ως τότε αντίστοιχα Σχέδια Ελληνικών Προτύπων (ΕΛΟΤ). Η λειτουργία της Ομάδας διήρκεσε ως το 1996.

Στη συνέχεια, η δραστηριότητα της ελληνικής τυποποίησης στην πληροφορική – μαζί και της ορολογίας της – ατόνησε, το ΕΛΚΕΠΑ διαλύθηκε και η TE48 μόλις πρόσφατα (2008) ανασυγκροτήθηκε και λειτουργεί στον ΕΛΟΤ. Με την ίδρυση της ΕΛΕΤΟ (1992), όμως, η Ομάδα υποστηρίχθηκε από την ΕΛΕΤΟ ως συλλογικό μέλος της και εκπόνησε περίπου 2.000 ελληνικούς όρους για τη Βάση Ορολογίας Eurodicautom της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Σήμερα, λειτουργεί με εντατικούς ρυθμούς η ανασυγκροτημένη Ομάδα με μέλη τους Κ. Βαλεοντή, Μ. Μπεκάκο, Δ. Παναγιωτάκο, Ι. Πρατικάκη και Κ. Ριζιώτη και Υπεύθυνο τον πρώτο από αυτούς, ενώ όλη η ορολογία που έχει εκπονηθεί ως τώρα υπάρχει στη Βάση INFORTERM της οποίας η χρήση διατίθεται δωρεάν στον ιστότοπο <http://inforterm.cs.aueb.gr/> από την ΕΛΕΤΟ και το Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών.

Δ.Π.

Στη ΓΩΝΙΑ ΤΟΥ ΓΕΣΥ⁴ έλα κι εσύ

1 Γράμματα του ελληνικού αλφαβήτου: υπάρχουν κι άλλα εκτός από τα 24;

Με αφορμή ερώτημα της κυρίας Άννας Μανωλά για τα – επιπλέον των 24 – γράμματα που υπήρχαν στο ελληνικό αλφάβητο και δεν χρησιμοποιούνται σήμερα ως γράμματα της νεοελληνικής, δίνουμε στον αναγνώστη του «Ο» – εν συντομία – τα ακόλουθα στοιχεία.

Το ελληνικό αλφάβητο, στις διάφορες παραλλαγές του (ιωνικό, αθηναϊκό, ευβοϊκό, ...) είχε και άλλα γράμματα εκτός από τα 24 που έχει σήμερα.

Παρακάτω καταχωρείται απόσπασμα ενός πίνακα από το Διεθνές Πρότυπο ISO 10646. Στο πρότυπο αυτό έχουν διεθνώς τυποποιηθεί οι χαρακτηριστές όλων των αλφαβήτων. Στο αναγραφόμενο τμήμα του πίνακα δίνονται – είτε ως γράμματα είτε ως σύμβολα – διάφοροι ελληνικοί χαρακτηριστές που χρησιμοποιούνται και σήμερα σε διάφορα συγκείμενα εκτός της γενικής γλώσσας.

Κάποια από τα γράμματα αυτά χρησιμοποιούνται και σήμερα στο ελληνικό σύστημα αρίθμησης: αυτά είναι: το στίγμα (ς) – που έγινε αργότερα στ´ – για τον αριθμό 6, η κόππα (φ ή 4) για τον αριθμό 90 και το σαμπί (λ) για τον αριθμό 900. Η κόππα είχε δύο μορφές.

³ Κ. Βαλεοντής, Σ. Διάμεσης, Ι. Κάβουρας, Δ. Μπακόλας, Χ. Μπαλά, Δ. Παναγιωτάκος, Τρίγλωσση Ορολογία Πληροφορικής, έκδοση ΕΛΚΕΠΑ, Αθήνα 1991

⁴ ΓΕΣΥ: Γενικό Επιστημονικό Συμβούλιο της ΕΛΕΤΟ

Από την «αρχαϊκή» μορφή της προήλθε και το γράμμα κου (Q, q) του λατινικού αλφαβήτου που παραδόθηκε σε όλες τις λατινογενείς γλώσσες: στην αρίθμηση συναντώνται και οι δύο μορφές της.

Από σχετικό πίνακα του ISO 10646

Q	GREEK LETTER ARCHAIC KOPPA
q	GREEK SMALL LETTER ARCHAIC KOPPA
ς	GREEK LETTER STIGMA
ς	GREEK SMALL LETTER STIGMA
F	GREEK LETTER DIGAMMA
f	GREEK SMALL LETTER DIGAMMA
κ	GREEK LETTER KOPPA
κ	GREEK SMALL LETTER KOPPA
η	GREEK LETTER SAMPI
λ	GREEK SMALL LETTER SAMPI
j	GREEK LETTER YOT
...	
ϵ	GREEK LUNATE SIGMA SYMBOL
ε	GREEK LUNATE EPSILON SYMBOL
ϵ	GREEK REVERSED LUNATE EPSILON SYMBOL

Από το αρχαιότερο δίγαμμα (F) – που ονομάστηκε έτσι γιατί μοιάζει με δύο γάμμα το ένα πάνω στο άλλο – προήλθε το γράμμα εφ (F) του λατινικού αλφαβήτου. Το μεταγενέστερο γιωτ (j) που χρησιμοποιήθηκε για να αποδώσει έναν αρχαιότερο ελληνικό φθόγγο για τον οποίο – στην αρχή – δεν υπήρχε γράμμα, χρησιμοποιείται ως σύμβολο για τους μιγαδικούς αριθμούς. Ως σύμβολο, επίσης, χρησιμοποιούνται τόσο το ευθύ όσο και το αντίστροφο μνηοειδές έψιλον (ε,ε) – στα μαθηματικά. Όσο για το μνηοειδές σίγμα (c) όπως και το στίγμα (ς) – ως γράμμα – αυτά τα συναντάμε συχνά σε εκκλησιαστικά κείμενα και εικόνες.

2 Το ρήμα interface

Στο ερώτημα πώς αποδίδεται στα ελληνικά το αγγλικό ρήμα interface, η απάντηση για το αμετάβατο ρήμα δίνεται και στη Βάση TELETERM (www.moto-teleterm.gr). Για την καθεμιά από τις δύο χρήσεις (μεταβατική και αμετάβατη) του εν λόγω αγγλικού ρήματος η ελληνική απόδοση που χρησιμοποιείται στα Ελληνικά Πρότυπα των τηλεπικοινωνιών είναι:

interface with (αμετάβατο) = έχω διεπαφή με, διεφάπτομαι με
interface (μεταβατικό) = φέρω σε διεπαφή (το α με το β), φέρω σε διεπαφή (τα α και β).

K.B.

«ΟΡΟΓΡΑΜΜΑ»

Το «Ορόγραμμα» είναι διμηνιαία έκδοση της Ελληνικής Εταιρείας Ορολογίας (ΕΛΕΤΟ) για την αλληλοενημέρωση των μελών της και ευρύτερου κύκλου αποδεκτών για θέματα της Ελληνικής Γλώσσας και Ορολογίας.

Ιδιοκτήτης: Ελληνική Εταιρεία Ορολογίας (ΕΛΕΤΟ)

Εκδότης: Κ. Ε. Βαλεοντής, Πρόεδρος της ΕΛΕΤΟ

Συντάκτες φύλλου: Κώστας Βαλεοντής, Δημήτρης Παναγιωτάκος

Εκδοτική Ομάδα: Κώστας Βαλεοντής, Θεόφιλος Βαμβάκος, Άννα Νικολάκη, Κατερίνα Ζερίτη, Τάνια Βαλεοντή

Τηλέφωνα: 6974321009, 210-8662069

Τηλεμοιότητα: 210-8068299

Ηλ-Ταχυδρομείο: valeonti@otenet.gr

Ιστότοπος (όλα τα φύλλα): <http://sfr.ee.teiath.gr/eletto.htm>

Γίνονται δεκτές συνεργασίες. Απαραίτητες προϋποθέσεις τα κείμενα να είναι σε επεξεργάσιμη ηλεκτρονική μορφή, σύντομα και έτοιμα για δημοσίευση δίχως να απαιτείται παραπέρα επεξεργασία.

Τα δημοσιεύματα που προσυπογράφονται με αρχικά απηχούν τις προσωπικές απόψεις του/της συντάκτη/συντάκτριάς τους, το πλήρες όνομα του/της οποίου/οποίας είναι στη διάθεση της Σύνταξης. Η Σύνταξη του «Ο» συνήθως δεν παρεμβαίνει, ούτε σχολιάζει.

Τα άρθρα της «ΓΩΝΙΑΣ ΤΟΥ ΓΕΣΥ» έχουν συζητηθεί στο ΓΕΣΥ και δημοσιεύονται ύστερα από απόφασή του.

Επιτρέπεται ελεύθερα η αναδημοσίευση ή η αναπαραγωγή ολόκληρου ή μέρους του «Ο» με μόνη υποχρέωση την αναφορά της πηγής.